

V dňoch 10. a 11. apríla 1961 konal sa v Bratislave celoštátny seminár o otázkach profesionálnej orientácie, ktorý zvolal Psychologický ústav Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave za spolupráce Sekcie psychológie výchovy Čs. psychologickéj spoločnosti a Výskumného ústavu pedagogického v Bratislave.

Seminár otvoril vedúci Psychologického ústavu FFUK doc. dr. T. Pardel, ktorý v otváracom prejave poukázal na dôležitosť a aktuálnosť tejto problematiky.

Hlavný referát predniesol dr. J. Koščo z PÚ FFUK v Bratislave na tému "Úlohy a problémy profesionálnej orientácie v socialistickej spoločnosti". V referáte poukázal na dôležitosť výchovy k práci a k povolaniu v našich nových spoločenských podmienkach, najmä v spojitosti so spájaním školy so životom. V ďalšom charakterizoval obsah profesionálnej orientácie, jej hlavné úseky a problémy. Z hľadiska metodického rozčlenil ich do piatich úsekov, ktoré tvoria celok: 1. všeobecná výchova k povolaniu, 2. profesionálna a školská informácia, 3. profesionálna konzultácia, 4. spolupráca pri rozmiestňovaní a zaraďovaní absolventov ZŠ do povolania alebo na ďalšie štúdium, 5. profesionálne adaptácie. V závere hovoril o problémoch organizácie profesionálnej orientácie v celoštátnom meradle.

Ako druhý referoval dr. O. Blaškovič z Výskumného ústavu pedagogického v Bratislave. V referáte zhrnul doterajšie skúsenosti a problémy práce poradcov pre výchovu a voľbu povolania na ZŠ a ukázal na konkrétne možnosti jej zlepšenia a perspektívy ďalšej práce.

Doc. dr. T. Pardel z Katedry psychológie v Bratislave referoval o návrhu nadstavbovej odbornej prípravy poradcov pre voľbu povolania a výchovné poradenstvo na ZŠ.

Z. Vilikus z Technicko-organizačného výskumného ústavu strojírenství v Prahe a dr. J. Daniel z Psychologického laboratória SAV v Bratislave vo svojich referátoch hovorili o problémoch profesionálnej orientácie v podmienkach mechanizovanej a poloautomatizovanej výroby s perspektívou rýchle postupujúcej automatizácie.

Prof. dr. V. Příhoda z FFKU v Prahe referoval na tému "Přizpůsobení vyučování a výchovy věkovým zvláštnostem". Vo

svojím referáte sa však dotkol aj otázok, ktoré nesúviseli so zameraním semináru.

Dr. O. Kolaríková z Dětské psychologické poradny z Brna predniesla referát na tému "Osobnosť a povolání".

Výsledkami prieskumov pracovnej a záujmovej činnosti a postojov k povolaniu zaoberali sa vo svojich referátoch prof. dr. pedag. vied A. Jurovský, dr. M. Bažány C. Sc., K. Adamovič, prom. psych. z Psychologickej výchovnej kliniky v Bratislave, ako aj dr. M. Schürer z Dětskej psychologické poradne v Brne.

Dr. L. Štejgerle z Katedry pedagogiky a psychológií Brne hovoril vo svojom referáte o potrebe výchovy k povolaniu.

Dr. J. Křivohlavý z Výskumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Prahe vo svojom referáte venoval pozornosť otázkam zámerne riadeného rozmiestšovania mladistvých pracovníkov, ako aj spôsobom zisťovania charakteristík diferencujúcej skupiny ľudí s vysokou a nízkou nevhodnosťou.

Dr. L. Šulc z Výskumného ústavu pedagogického v Prahe sa vo svojom referáte zmienil o rade aktuálnych otázok, ako využívať obsah výchovnej a vzdelávacej práce našej školy pri výchove k povolaniu a jeho voľbe. Zaoberal sa tiež hodnotením práce poradcov na pokusných školách v Čechách a na Morave.

J. Ondrejka, prom. psych. zo Správy Bratislavskej dráhy predniesol príspevok, v ktorom hovoril o potrebe profesionálno-orientačného poradenstva pre výber a prípravu niektorých profesií v doprave.

MUDr. M. Nová a MUDr. J. Hubač z Ústavu hygieny práce a chorôb z povolania v Bratislave vo svojich referátoch poukázali na dôležitosť poznania otázok náročnosti jednotlivých povolaní na psychické a fyziologické funkcie mladistvých.

V referátoch MUDr. Holuba - dr. J. Švancar z Krajskej detskej nemocnice v Brne, V. Andrysíkovej, prom. psych. z Psychiatrickej liečebne v Opave, C. Lukavského, prom. psych. z Krajskej nemocnice tuberkulózy v Ústí n/L., nastolil sa celý rad špecifických problémov výchovy k povolaniu u telesne alebo mentálne narušenej mládeže. Naznačili sa tiež možnosti, ako riešiť tieto otázky v rámci ústavného liečenia a po ňom.

V diskusii vystúpili: člen-korešpondent ČSAV prof. V. Chmelář, doc. MUDr. F. Janda, M. Peterka, dr. B. Bárta, dr. D. Kováč, dr. J. Sedlák, V. Volfová, doc. E. Holas, Z. Vilikus.

Doc. dr. E. Helas v záverečnom hodnotení seminára vyzdvihol jeho teoretickú a organizačnú úroveň. Seminár umožnil nadviazať kontakt výskumných pracovníkov s pracovníkmi v praxi. Seminár upozornil na nutnosť riešenia problémov profesionálnej orientácie u nás.

Rezolúcia s pracovnej porady o profesionálnej orientácii

V dňoch 10. - 11. apríla 1961 zišli sa československí psychológovia s učiteľmi našich škôl, pracovníkmi katedier pedagogiky našich vysokých škôl, s lekármi, s pracovníkmi v priemysle, so zástupcami plánovacích inštitúcií Ministerstva školstva a kultúry, ako aj Odboru školstva a kultúry Slovenskej národnej rady. Na pracovnej porade sa oboznámili s terajším stavom a úlohami výchovy k povolaniu a jeho voľbe v našej spoločnosti.

Uznesenie ÚV KSC a vlády o tesnom spojení školy so životom, vychádzajúc z potrieb súčasnej etapy vývoja našej spoločnosti, vysoko vyzdvihuje dôležitosť výchovy k práci a povolaniu. Výchova k práci a povolaniu sa stáva organickou súčasťou celkovej starostlivosti našej spoločnosti o všestranný rozvoj našich žiakov v priebehu celej výchovno-vzdelávacej práce. To je zásadná zmena nielen vzhľadom na to, čo bolo v posledných rokoch na našich školách, ale najmä vzhľadom na to, ako sa riešia tieto otázky v kapitalistických krajinách. Táto zmena vyplýva predovšetkým zo spoločensko-ekonomických, ideologických a kultúrnych úloh daných našou cestou ku komunizmu. Naliehavo vystupuje potreba pomôcť mladým ľuďom a ich rodičom, aby vážnu životnú otázku voľby povolania riešili v súlade so záujmami a schopnosťami žiaka, ako aj s požiadavkou harmonického rozvoja osobnosti človeka.

Napriek tomu, že na mnohých našich školách sú učitelia, ktorí sa už niekoľko rokov spontánne zaoberajú otázkou výchovy k povolaniu a pracovným rozmiestňovaním žiakov, doteraz sa veľmi málo rozpracovali vlastné špecifické otázky výchovy k povolaniu ako v praxi našej školy, tak aj v teórii psychológie a pedagogiky.

Socialistická profesionálna orientácia sa výrazne odlišuje od kapitalistickej svojou snahou aktívne vytvárať, pretvárať a rozvíjať na základe psychologického poznania záujmy, schopnosti a postoje žiakov vzhľadom na povolanie a jeho voľbu.

Účastníci porady sú toho názoru, že v našich podmienkach

na ná P
stranní
zach ži
od náho
na, aby
pálnejš
triedne
šich po
táciu
kov me
ktoré
šit' ot
nej ad
i prak
krem
nu, d
ná di
a jeh
máme
dôkla
že i
prost
psych
opri
proc
víja
prac
Pre
zač
vé
mat
že
po

... na profesionálna orientácia zamerať na systematickú a vše -
... výchovu k povolaniu a k jeho voľbe, a to vo všetkých fá-
... života mladých ľudí.

Profesionálna orientácia má oslobodzovať voľbu povolania
od náhodnosti, živelnosti a starých predsudkov. Má viesť k to-
... aby sa výchova k povolaniu a jeho voľba uskutočňovali racio-
... realnejšie, reálnejšie, ale i účelnejšie a spravodlivejšie než v
... spoločnosti. Voľba povolania sa má uskutočňovať v na -
... podmienkach uvedomele.

Účastníci porady sa zhodli na tom, že profesionálnu orien-
táciu treba považovať za súbor teoretických princípov a poznat-
kov metód a pracovných techník, ako aj organizačných opatrení,
ktoré keď sa uplatnia v spoločenskom živote, pomôžu vedecky rie-
šiť otázky výchovy k povolaniu, k jeho správnej voľbe i počiatoč-
nej adaptácii na povolanie.

Takto chápaná profesionálna orientácia sa pri teoretickom
i praktickom riešení problému opiera o viaceré vedné odbory. O-
krem psychológov a pedagogiky aj o ekonómiu, fyziológiu, hygie-
nu, dorastové lekárstvo a iné vedné disciplíny. No základná ved-
ná disciplína, o ktorú sa úspešné riešenie výchovy k povolaniu
a jeho voľbe opiera, je psychológia. Nejde tu len o to, že ak
máme žiakov vychovávať k správnej voľbe povolania, musíme ich
dôkladne poznať po psychickej stránke, ale ide tu o skutočnosť,
že i pedagogické pôsobenie, kultúrne, spoločenské a rodinné
prostredie a pod. vplývajú na žiakovu osobnosť prostredníctvom
psychických mechanizmov. Proces výchovy k povolaniu musí sa
oprieť o vedeckú psychologickú analýzu jednotlivých psychických
procesov a celej osobnosti žiaka.

Tým si vysvetlíme aj iniciatívu, ktorú na tomto úseku vy-
víjali a vyvíjajú psychológovia a psychológia.

Keď sa má takto koncipovaná profesionálna orientácia v
praxi úspešne rozvinúť, je potrebné ju najprv preveriť pokusne.
Preto sa na základe 21/60 uznesenia kolégia ministra školstva
začali na 30 pokusných školách v škol. roku 1960/61 rozvíjať no-
vé formy výchovy k povolaniu.

I pri všetkých počiatočných ťažkostiach /organizačné a
materiálové nedostatky zabezpečenia práce poradcov/ sa ukazuje,
že myšlienka poveriť koordináciou výchovného pôsobenia k voľbe
povolania špeciálneho pracovníka z radov učiteľov sa ukázala

...správna a užitočná. Zatiaľ však popri niektorých dobrých výsled-
...ah sú v tomto smere aj mnohé nedostatky /empirizmus, improvi-
sevanosť, nárazovosť/. Ak chceme vychovať komunistického člove-
ka, treba tieto chyby urýchlene odstraňovať.

Ukázalo sa nevyhnutným zabezpečiť postavenie poradcov na
školách a zabezpečiť ich prácu materiálne. Bude treba zabezpečiť
pre týchto pracovníkov úľavu v niektorých doterajších povinnos-
tiach, aby sa mohli viac venovať poradenstvu, a zabezpečiť ich
finančné odmeňovanie. Predovšetkým ale treba zabezpečiť ich ďal-
ší odborný rast, najmä v oblasti psychológie.

Bol podaný predbežný plán štúdia učiteľov-poradcov na u-
niverzitných katedrách psychológie. Tento študijný plán sa bude
ďalej rozširovať a zdokonaľovať. Súčasne treba zriadiť pri nie-
ktorom psychologickom pracovisku v ČSSR centrálné koordinačné
oddelenie, ktoré by vedecky skúmalo problémy profesionálnej orien-
tácie, priebežne sledovalo výsledky práce psychologických poradcov
na školách, analyzovalo a zovšeobecňovalo tieto výsledky, pomáha-
lo poradcovi metodicky, zabezpečovalo ich potrebnými materiálmi a
koordinovalo výskum všetkých pracovísk, ktoré by sa zúčastňovali
na vedeckom riešení otázok profesionálnej orientácie.

Diskusia ukázala, že perspektívne treba pripravovať po-
radcov aj na to, aby sa aktívne zúčastňovali a spolupracovali
na riešení ďalšej psychologickéj problematiky na školách, a to
predovšetkým pri náprave a prevencii detských deficilít.

Súčasne s rozširovaním počtu poradcov pre výchovu k pov-
laniu bude nutné budovať v jednotlivých okresoch výchovno-psycho-
logické poradne, podľa skúseností dnes už existujúcich výchovných
psychologických kliník a detských psychologických poradní. Tie-
to poradne by spolupracovali s poradcami na školách a riešili
by obťažnejšie prípady detských deficilít.

Účastníci porady dospeli jednomyselne k názoru, že pracov-
ná porada bola zdarilým začiatkom spolupráce psychologov s uči-
teľmi, lekármi a zástupcami priemyslu v otázkach výchovného po-
radenstva, ktoré sa musí stále viac opierať o vedecké poznanie
a komplexný prístup rôznych odborníkov.

Pre ďalší úspešný rozvoj zdrave začatej práce v oblasti
profesionálnej orientácie a psychologickéj starostlivosti vôbec
je nevyhnutné, aby sa rozvinula užšia spolupráca Československej
psychologickéj spoločnosti a psychologov s predstaviteľmi peda-
gogickej teórie a praxe, ďalej s centrálnymi úradmi, najmä s

Ministerstvo
složkami vý
s ROH a poč
chovne pora
počet vysok
treba znova
vyšší poč
Záve
len vtedy ú
poznání. Na
radenských
by priam
hlbšieho po
tický vzťah
šeho a hlbš
pomocou spi
o psycholo
ného s val
pri SAV, k
Úvo
núť v skra
sa ona jav
tom na ter
rapeutické
tú skutoč
na skutoč
/v prieme
ty/ a že
pozornost
Dr
"Problema
ktorý us
podľa kt
chronick
/včítane

Ministerstvom školstva a kultúry, s plánovacími komisiami, so zložkami výrobných ministerstiev, Ministerstva pôdohospodárstva, s ROH a pod.

Na zabezpečenie rozvoja profesionálno-orientačnej a výchovne poradenskej činnosti je tiež nevyhnutné plánovať väčší počet vysokoškolských poslucháčov psychológie. Z toho dôvodu treba znova preskúmať potrebu absolventov štúdia psychológie a zvýšiť počet poslucháčov psychológie na filozofických fakultách.

Záverom treba zdôrazniť, že poradenstvo vo výchove má len vtedy úspech, keď ho budeme dôsledne budovať na vedeckom poznaní. Na druhej strane musíme pamätať na to, že sústava poradenských inštitúcií musí dostať takú organizačnú formu, ktorá by priamo na pôde poradenskej praxe zabezpečovala rozvoj stále hlbšieho poznania zákonitostí výchovného procesu. Ide o dialektický vzťah stáleho zdokonaľovania teórie prostredníctvom presnejšieho a hlbšieho poznania, ako aj ďalšieho zdokonaľovania praxe pomocou správnej teórie.

SYMPÓZIUM

o psychologických problémoch ťažkovychovateľnej mládeže, spojeného s valným zdromaždením Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV, ktoré sa konalo dňa 10. júna 1961 v Žiline.

Úvodnú prednášku mal dr. L. Košč, ktorý sa pokúsil načrtnúť v skratke celú problematiku ťažkovychovateľnej mládeže, ako sa ona javí v súčasnej psychologickej literatúre. Poukázal pritom na terminologické nejasnosti, na problémy diagnostické, terapeutické, pedagogické, právne a preventívne. Pôdčiarkol najmä tú skutočnosť, že štatistické údaje svetovej literatúry ukazujú na skutočne zarážajúce percento symptómov ťažkovychovateľnosti /v priemere asi 30 % mládeže má aspoň jeden príznak inadaptivity/ a že si teda táto problematika zasluhuje naozaj výnimočnú pozornosť, a to najmä zo strany psychológie.

Dr. J. Hvozdiak z Košíc predniesol prednášku na tému "Problematickí žiaci v škole". Uviedol v nej výsledky výskumu, ktorý uskutočnila Psychologická výchovná klinika v Košiciach, podľa ktorej v našej ťažkovychovateľnej populácii je asi 32,5 % chronických repetentov, asi 24,3 % epizodicky neprospievajúcich /včítane encefalopatií/, asi 10,5 % neurotikov, 20,3 % detí s